

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ รอบ ๑
เขตสุขภาพที่ ๖ จังหวัด ตราด
ประเด็นที่ ๗ : ส่งเสริมการมีบุตร

ประเด็นตามนโยบาย / ประเด็นตรวจราชการ : ส่งเสริมการมีบุตร

ตัวชี้วัดภายใต้นโยบายที่เกี่ยวข้อง :

๑. ร้อยละของโรงพยาบาล/สถานพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีคลินิกส่งเสริมการมีบุตร(ร้อยละ ๑๐๐)
๒. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่ได้รับการคัดกรองโรคหายาก (IEM ๔๐ โรค) ร้อยละ ๙๕

ตัวชี้วัดกระทรวงฯ เกี่ยวข้อง :

๑. อัตราส่วนการตายมารดาไทย(ไม่เกิน ๑๗ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน)
๒. อัตราตายทารกแรกเกิดอายุ ≤ 28 วัน ที่รอดออกมา น้ำหนัก ≥ 500 กรัม อัตรา ๓.๖ : ๑,๐๐๐ ทารกเกิดมีชีพ

๑) เป้าหมาย และผลงาน

ประเด็นตัวชี้วัด/กำกับติดตาม	เป้าหมาย	ผลงาน
คลินิกส่งเสริมการมีบุตร ๑. ร้อยละของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีคลินิกส่งเสริมการมีบุตร ๒. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่ได้รับการคัดกรองโรคหายาก (IEM ๔๐ โรค)	- ร้อยละ ๕๐ - ร้อยละ ๖๕	- ร้อยละ ๘๕.๗ (รพ.ชุมชนทั้ง ๖ แห่งในบริการระดับ MD Level ๑ ร้อยละ ๑๐๐ และ รพ.ตราด อยู่ระหว่างดำเนินการ) - ร้อยละ ๘๖.๓
ส่งเสริมการตั้งครรภ์อย่างมีคุณภาพเพื่อลดการตายมารดา ๑. อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อการเกิดมีชีพแสนคน	- ไม่เกิน ๑๗ ต่อแสนการเกิดมีชีพ	- ๐ : ๑๐๐,๐๐๐ การเกิดมีชีพ
สาขาทารกแรกเกิด (Newborn) ๑. อัตราตายทารกแรกเกิดอายุ ≤ 28 วัน ที่รอดออกมา น้ำหนัก ≥ 500 กรัม	- < ๓.๖ : ๑,๐๐๐ ทารกเกิดมีชีพ	- ๐ : ๑,๐๐๐ ทารกเกิดมีชีพ

๒) สรุปสถานการณ์

๑. ร้อยละของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีคลินิกส่งเสริมการมีบุตร
อัตราการเกิดของจังหวัดตราด ๓ ปีย้อนหลัง (ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖) เท่ากับ ๗.๗๗ ๗.๗๑ และ ๗.๑๑ ต่อพันประชากร และอัตราการเจริญพันธุ์รวมจังหวัด ปี ๒๕๖๕ (เทียบจากประชากรกลางปี) เท่ากับ ๑.๐๖ ในด้านการ

ดำเนินงานของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขของจังหวัดตราด พบว่า ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีการ จัดบริการดูแล รักษาภาวะมีบุตรยากตามศักยภาพ คือ รพ.ชุมชน จำนวน ๖ แห่งมีจัดบริการด้านการให้คำปรึกษา การคัดกรองและการส่งต่ออย่างเหมาะสม(MD Level ๑) ทั้ง ๖ แห่ง (ร้อยละ ๑๐๐) และรพ.ตราด (รพ.ศูนย์) ยังไม่สามารถให้บริการฉีดเชื้อเข้าโพรงมดลูกได้(IUI) ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดซื้อ วัสดุ ครุภัณฑ์ และการจัดบริการคลินิกส่งเสริมการมีบุตรของจังหวัดตราด ในภาพรวมทั้งจังหวัด เป็นการจัดบริการในระดับ (MD Level ๑)

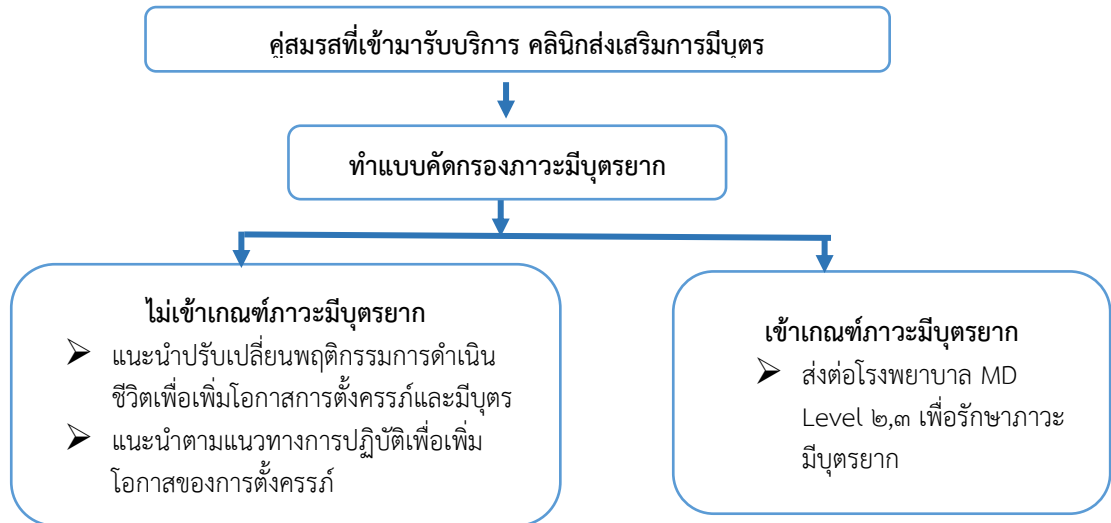
ด้านการจัดบริการในโรงพยาบาลที่ไม่มีสูตินรีแพทย์ (MD Level ๑)

๑. มีสถานที่ในการจัดบริการคลินิกส่งเสริมการมีบุตร หรืออาจเป็นบริการในคลินิกเดิมแต่มีการแจ้งบริการให้ชัดเจน ประเมินและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตเพื่อเพิ่มโอกาสการตั้งครรภ์ และส่งต่อผู้เชี่ยวชาญตามความพร้อมและความสะดวกของผู้รับบริการ

๓. องค์ประกอบด้านบุคลากร ประกอบด้วย แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป พยาบาลวิชาชีพ

แนวทางการดำเนินงาน คลินิกส่งเสริมการมีบุตรอย่างมีคุณภาพ สำหรับโรงพยาบาลชุมชน

(MD Level ๑)

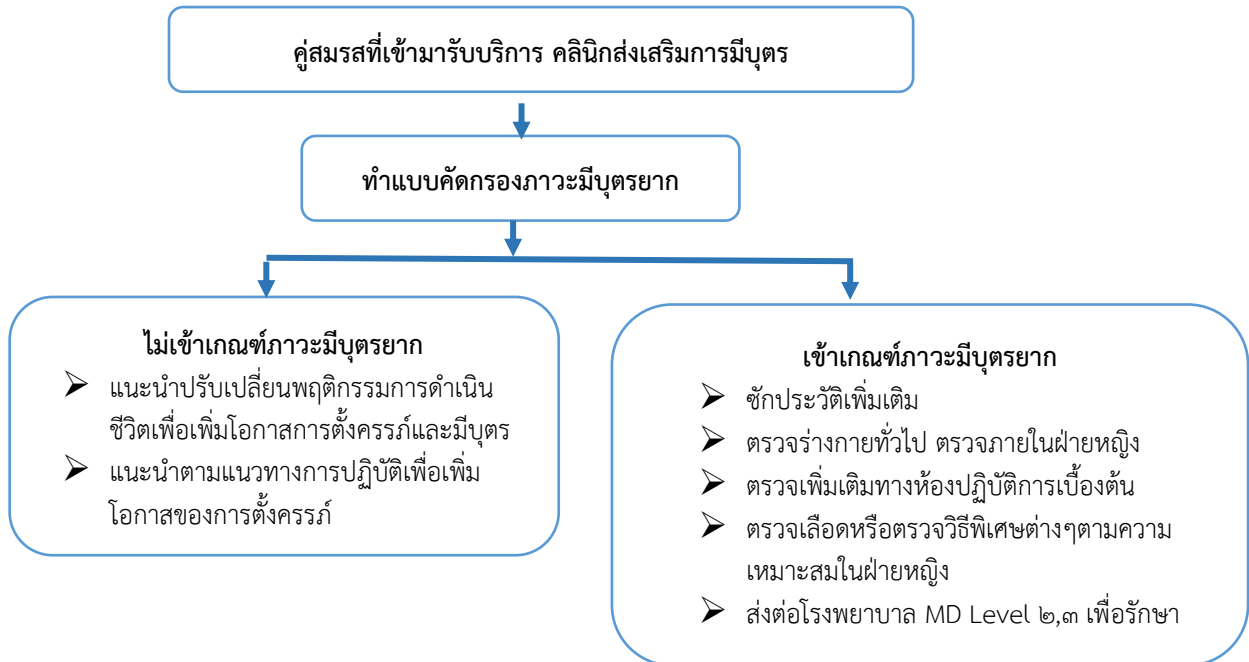
การจัดบริการในโรงพยาบาลที่มีสูตินรีแพทย์ (MD Level ๑)

๑. มีการจัดบริการที่เป็นคลินิกเฉพาะ มีระบบการทำงานร่วมกับคลินิกอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการ

๒. การให้บริการ มีการให้คำปรึกษาเรื่องการมีบุตร การวางแผนครอบครัว ประเมินและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตเพื่อเพิ่มโอกาสการตั้งครรภ์ การประเมินสาเหตุ สืบค้นเพื่อหาสาเหตุภาวะมีบุตรยากเบื้องต้น และส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรักษาโรคที่เป็นสาเหตุ การกระตุ้นไข่และเหนี่ยวนำการตกไข่ การฉีดอสุจิเข้าสู่โพรงมดลูก(IUI : Intrauterine insemination) ต่อไป

๓. องค์ประกอบด้านบุคลากร ประกอบด้วย สูตินรีแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักเทคนิคการแพทย์ เภสัชกร และมีการดูแลร่วม อายุรแพทย์ แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป

แนวทางการดำเนินงาน คลินิกส่งเสริมการมีบุตรอย่างมีคุณภาพ สำหรับโรงพยาบาลที่มีสูติแพทย์ (MD Level ๑)

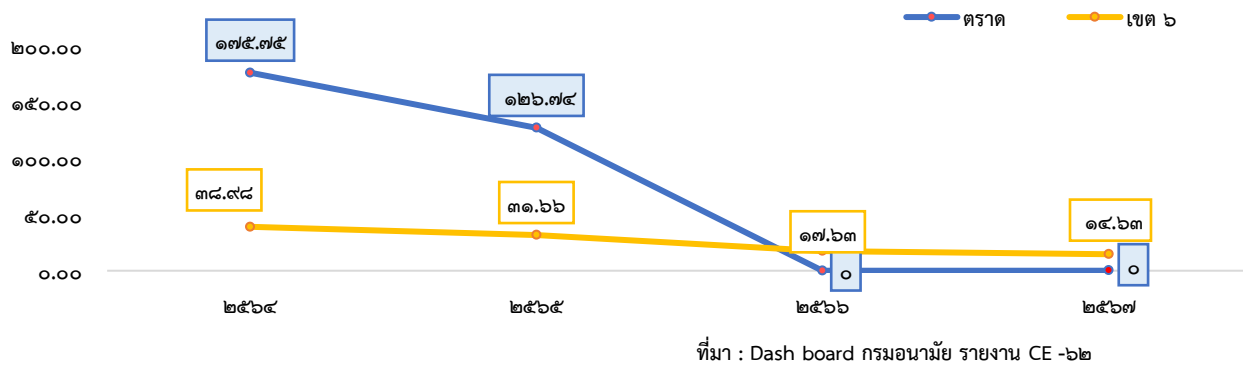
๒. ร้อยละของทารกแรกเกิดได้รับการคัดกรองโรคหายาก (IEM ๔๐ โรค)

โรค IEM เป็นโรคทางพันธุกรรมหายาก (Rare genetic disease) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มโรค หลายชนิดที่มีการป้องกันและการรักษาที่จำเพาะ แต่การรักษาจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อได้เริ่มรักษาก่อนมีอาการ อาการของโรค IEM คล้ายกับโรคอื่น ๆ ในเด็ก เช่น ซึม ไม่คูดนม อาเจียน ชัก ทำให้ผู้ป่วยอาจได้รับ การวินิจฉัยและรักษาที่ล่าช้า เป็นสาเหตุของภาวะปัญญาอ่อน ความพิการ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง และต้องมีผู้ดูแลตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตในช่วงวัยทารกหรือวัยเด็ก ซึ่งคาดการณ์ผู้ป่วยรายใหม่โรค IEM จำนวน ๗๐ - ๑๐๐ รายต่อปี และมีรายจ่ายในการรักษาสูงถึง ๒๕๔ - ๖๑๐ ล้านบาท ต่อปี ปัจจุบันการตรวจกรองโรค IEM ในทารกแรกเกิดอย่างแม่นยำสามารถทำได้โดยใช้เทคโนโลยี Tandem Mass Spectrometry (TMS) หรือ LC-MS/MS ซึ่งในประเทศไทยได้มีการพิจารณาบรรจุการตรวจกรองทารกแรกเกิดดังกล่าวเข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ โดยกำหนดให้ขยายการตรวจคัดกรองนี้ในทารกแรกเกิด (Expanded Newborn Screening) รวมถึงการรักษาโรค IEM และเริ่มมีการตรวจคัดกรองตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ เป็นต้นมา

สำหรับจังหวัดตราดได้เริ่มดำเนินการส่งการตรวจวิเคราะห์ โรคหายาก (IEM) ในรพ.ทุกแห่งตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นมา พบว่า ทารกแรกเกิด จำนวน ๕๙๘ ราย ได้รับการตรวจคัดกรอง จำนวน ๕๑๖ คน ความครอบคลุมในการตรวจคัดกรอง เท่ากับ ร้อยละ ๘๖.๓ (สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๖๕) โดยพบว่า จังหวัดได้มีการดำเนินงานตามมาตรฐาน คือมีการเข้าร่วมประชุมชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อรับทราบนโยบายและทำความเข้าใจถึง แนวทางในการเก็บส่งตรวจ การบันทึกข้อมูล การกำกับติดตามรายงานผล มีการจัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อใช้ในการสื่อสารและ เพื่อควบคุมกำกับ ติดตามความครอบคลุมในการตรวจ สำหรับระบบการส่งตรวจคัดกรองนั้นใช้ตามแนวทางของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่าไม่พบทารกที่มีความเสี่ยงและต้องได้รับการตรวจคัดกรองซ้ำ

๓. อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อการเกิดมีชีพแสนคน : ไม่เกิน ๑๗ ต่อแสนการเกิดมีชีพ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ จังหวัดตราด พบมารดาตายจากทุกสาเหตุ จำนวน ๕ ราย อัตราตายมารดาไทย ๑๗๕.๗๕, ๑๒๖.๗๔, ๐ และ ๐ ต่อการเกิดมีชีพแสนคน สาเหตุการตายมารดาทางอ้อม (Indirect cause) ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๐ Unknow ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ยังไม่พบสาเหตุการตายทางตรง (Direct cause) สาเหตุการเสียชีวิตมารดาจังหวัดตราด เมื่อจำแนกการตายของมารดาตาม ICD-MM องค์การอนามัยโลก ดังนี้ กลุ่ม indirect : ๔ ราย เป็นกลุ่ม Non-obstetric complications : Covid - 19 with Pneumonia, Infection that are not direct result pregnancy, Covid - 19, PCP with TB lung HIV) และ กลุ่ม Unknown/undetermined ๑ ราย (แผนภูมิที่ ๑) แผนภูมิที่ ๑ อัตราส่วนการตายมารดาไทย จ.ตราด เขตสุขภาพที่ ๖ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗

ที่มา : รายงาน CE สสจ. และ Dash Board กรมอนามัย

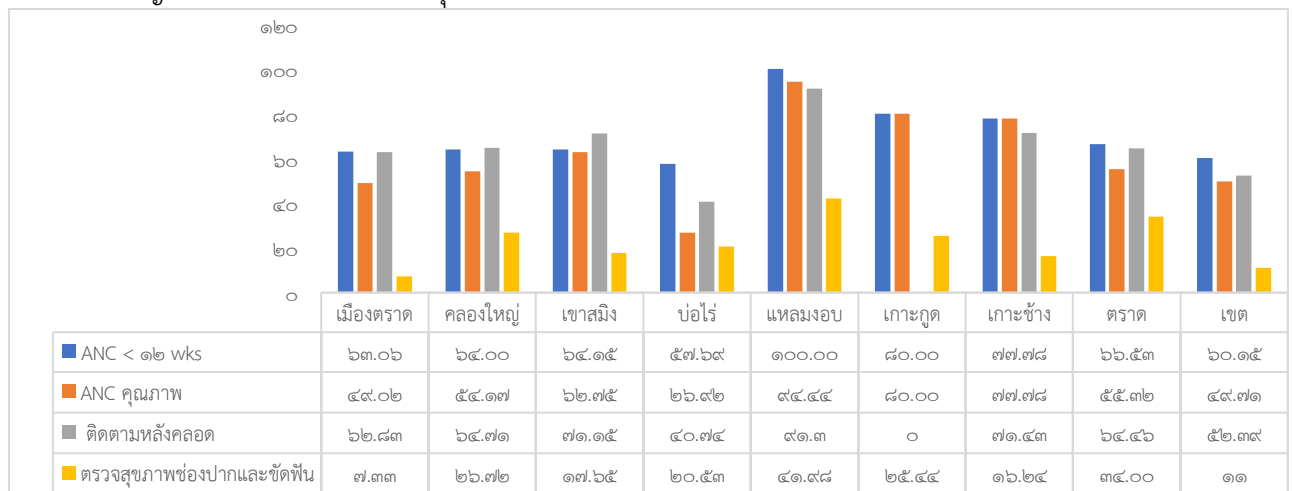
ในการดำเนินงานทบทวนการสาเหตุการตายมารดา ตามแนวทางของ WHO พบว่า จังหวัดตราด มีการทบทวนการตายมารดาโดยเมื่อเกิดมารดาตายจากสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกรายและเป็นไปตามขั้นตอน คือ โรงพยาบาลที่มีมารดาตาย แจ้งข้อมูลมาตายเบื้องต้นแก่ผู้อำนวยการรพ. นายแพทย์สสจ. และประธานคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับจังหวัดภายใน ๒๔ ชั่วโมง มีการดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management) และแก้ปัญหาเบื้องต้น และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แจ้งข้อมูลมารดาตายเบื้องต้นแก่ศูนย์เฝ้าระวังการตายมารดา (ศูนย์อนามัยที่ ๖) ภายใน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อมีการทบทวนและวิเคราะห์สาเหตุการตายมารดาแล้วจัดส่งรายงาน CE-๖๒ และรายงานการทบทวนมารดาตาย/แนวทางการจัดการความเสี่ยงแก่ศูนย์เฝ้าระวังการตาย

จากการรวบรวมข้อมูลมารดาตาย ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ จังหวัดตราด พบว่าเป็นมารดาไทยทั้งหมด ช่วงอายุที่พบมารดาตายส่วนใหญ่พบช่วงอายุ ๒๐ -๓๕ ปี ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และอายุมากกว่า ๓๕ ปี ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๐ ระยะการตายมารดาส่วนใหญ่พบมารดาตายระยะหลังคลอด ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และระยะก่อนคลอด ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๐ โดยได้รับการฝากครรภ์ ร้อยละ ๑๐๐ ของมารดาตาย ส่วนใหญ่พบฝากครรภ์ครั้งแรกที่อายุครรภ์น้อยกว่า ๑๒ สัปดาห์ ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ รองลงมาฝากครรภ์ครั้งแรกที่อายุครรภ์มากกว่า ๑๒ สัปดาห์ ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๐ มารดาตายพบมีความเสี่ยงขณะตั้งครรภ์ ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๐ โดยพบความเสี่ยงที่พบมากที่สุดคือความเสี่ยงทางสูติกรรม ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ได้แก่ อายุมากกว่า ๓๕ ปี และ BMI เกิน, GDM และ BMI เกิน รองลงมาคือความเสี่ยงด้านอายุกรรม ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ใช้สารเสพติด ส่วนความเสี่ยงทั้งสูติกรรมและอายุกรรม ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ได้แก่ อายุมากกว่า ๓๕ ปี เป็น GDM และ HIV first ANC เสียชีวิตที่โรงพยาบาลทั้งหมด ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ การเดินทางมารับบริการพบว่า ส่วนใหญ่มารับบริการเอง ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐ รองลงมาคือระบบส่งต่อ (Refer) อาการแรกรับที่

หน่วยบริการส่วนใหญ่พบมารดาอาการหนัก (severe) ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๐ รองลงมาพบมารดารู้สึกตัวดี (Stable) ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตายมารดาจากการวิเคราะห์ผ่านแบบจำลองความล่าช้า ๓ ประการที่ส่งผลต่อการตายมารดา (๓ Delay Model) เพื่อจัดกลุ่มของปัญหานั้น เกิดจากปัญหาความล่าช้าจากการได้รับบริการที่ถูกต้อง/มีคุณภาพ (Delay in receiving adequate health care) ร้อยละ ๔๔.๔๔ โดยร้อยละ ๑๐๐ เกิดจากศักยภาพบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ขาดประสบการณ์ และทักษะในการดูแลหญิงตั้งครรภ์ ขณะคลอดและหลังคลอด การโยกย้ายบุคลากร หรือเปลี่ยนงานใหม่ การตัดสินใจเข้ารับบริการล่าช้า (Delay decision to seek care) ร้อยละ ๖๐ เช่น ผ่าครรภ์ล่าช้า หรือไม่ผ่าครรภ์ และการเดินทาง/การเข้าถึงบริการ (Delay in reaching care) ร้อยละ ๔๐ เช่น ขาดยานพาหนะระหว่างสถานพยาบาล การสื่อสารระหว่างโรงพยาบาลล้มเหลว

ด้านคุณภาพการผ่าครรภ์ก่อน ๑๒ สัปดาห์ร้อยละ ๖๖.๕๓ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๗๕) ผ่าครรภ์คุณภาพ (ครบ ๕ ครั้งตามเกณฑ์) ร้อยละ ๕๕.๑๒ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๕๕)ติดตามตรวจหลังคลอดครบ ๓ ครั้ง ร้อยละ ๖๔.๔๖ (ค่าเป้าหมายร้อยละ ๗๕) และประเด็นติดตามการได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน ร้อยละ ๓๔ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๕๕) (แผนภูมิที่ ๒)

แผนภูมิที่ ๒ ร้อยละ การผ่าครรภ์ก่อน ๑๒ สัปดาห์ การผ่าครรภ์คุณภาพ(๕ ครั้ง) ติดตามตรวจหลังคลอดครบ ๓ ครั้งและ หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและขัดทำความสะอาดฟัน ปี ๒๕๖๗ จ.ตราด

ที่มา : HDC ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๔. อัตราตายทารกแรกเกิดอายุ ≤ ๒๘ วัน ที่รอดออกมา น้ำหนัก ≥ ๕๐๐ กรัม

ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ ๒๕๖๗ (ต.ค.๒๕๖๖ – ม.ค. ๒๕๖๗) จังหวัดตราดยังไม่พบการตายของทารกแรกเกิดตายภายใน ๒๘ วัน ทารกที่มีน้ำหนักแรกคลอดน้อยกว่า ๒๕๐๐ กรัม อัตราคลอดก่อนกำหนด คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๕ สูงกว่าค่าเป้าหมาย (ร้อยละ ๙) นอกจากนี้ยังพบว่า มีหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการผ่าครรภ์ครั้งแรกก่อนหรือเท่ากับ ๑๒ สัปดาห์ ร้อยละ ๖๖.๕๓ ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (ร้อยละ ๗๕) และหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการดูแลก่อนคลอด ๕ ครั้ง ตามเกณฑ์ ร้อยละ ๕๕.๓๒ ผ่านค่าเป้าหมาย(ร้อยละ๕๕) ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ ๗๕ ปัญหาและสาเหตุ พบ Anomaly ยังเป็นปัญหา บุคลากรทางการแพทย์ EFM ปัจจุบันย้ายไปที่อื่นและจำนวนการคลอดมีแนวโน้มลดลง

แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา

- การดูแลทารกแรกเกิดได้มีการวางแผนพัฒนาระบบ จากที่มี Node ในการดูแลทารกวิกฤต ๒ แห่งที่ โรงพยาบาลคลองใหญ่ และโรงพยาบาลแหลมงอบ

- พัฒนาเพิ่มศักยภาพโรงพยาบาลแม่ข่ายด้วยการ พัฒนางาน ANC ให้มีคลินิก ANC ทุกวัน (สูติแพทย์ ๔+MFM ๑) มีการให้ progesterone เพื่อยับยั้งการคลอดก่อนกำหนด ซึ่งทำให้ในมารดาที่มีประวัติคลอด preterm และประเมินภาวะเสี่ยงจากการวัด cervical length ให้ยา Dexamethasone+ampicillin แก่มารดาที่คลอดก่อนกำหนด การคัดกรองภาวะเสี่ยงของทารกในขณะตั้งครรภ์ (Quad test, amniocentesis, PND thalassemia HIV ซีฟิลิซิสและไวรัสตับอักเสบบี)
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการดูแล/คัดกรองสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ แม่หลังคลอด และทารกแรกเกิด และส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ high risk และแม่หลังคลอดให้ครอบคลุม

๓) ปัญหา/จุดร่วมที่สะท้อนปัญหา หรือปัจจัยความเสี่ยงต่อความสำเร็จของงาน

ประเด็น ส่งเสริมการมีบุตร

๑. โรงพยาบาลตราด ยังไม่สามารถจัดบริการฉีดเชื้ออสุจิเข้าสู่โพรงมดลูกได้ (IUI) โดยพบว่า ยังไม่มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งสูติแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์ ขาดความพร้อมด้านจัดเตรียมวัสดุ ครุภัณฑ์ (อยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ) แต่อย่างไรก็ตาม รพ.ตราดได้มีการจัดทำแนวทางในการจัดบริการคลินิกส่งเสริมการมีบุตร และการส่งต่อหากต้องมีผู้รับบริการที่ต้องการรักษาด้วย วิธี IUI โดยการส่งต่อที่รพ.พระปกเกล้า จ. จันทบุรี

๒. ยังไม่ได้กำกับติดตามผลการดำเนินงาน การให้บริการ และสำรวจปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานคลินิกส่งเสริมการมีบุตร

ประเด็น ทารกแรกเกิดได้รับการคัดกรองโรคหายาก (IEM ๔๐ โรค)

๑. ขาดข้อมูลการตรวจยืนยันและการรักษา IEM ที่ต้องประสานติดตามข้อมูลจากศูนย์การดูแลรักษาโรคหายาก

๒. ยังไม่ได้มีการรวบรวมรายงาน เด็กกลุ่มเสี่ยงของจังหวัด

ประเด็น อัตราส่วนการตายมารดาไทย

๑. การซ่อมแผนฉุกเฉินด้านสูติกรรมระหว่างรพ.ชุมชนและรพ.ตราด

๒. กรณีไม่พบมารดาตาย จะขาดความต่อเนื่องของการติดตามมาตรการหรือแนวทางหลังจากดำเนินการ ทบทวนและวิเคราะห์สาเหตุการตายมารดา

ประเด็น อัตราตายทารกแรกเกิดอายุ ≤ ๒๘ วัน ที่รอดออกมา น้ำหนัก ≥ ๕๐๐ กรัม

๑. อุปกรณ์/เครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัยในการดูแลรักษาผู้ป่วย ไม่เพียงพอ ต่อการใช้งาน

๔) ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา

ประเด็น ส่งเสริมการมีบุตร

๑. จัดทำรูปแบบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในคลินิกส่งเสริมการมีบุตร เช่น การปรับการนอน การปรับพฤติกรรมการบริโภค ฯลฯ

๒. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์การเข้าถึงบริการ สิทธิการรักษาตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์และการรักษาภาวะมีบุตรยาก

๓. กำกับติดตาม และรายงานข้อมูลการให้บริการ รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ประเด็น ทารกแรกเกิดได้รับการคัดกรองโรคหายาก (IEM ๔๐ โรค)

๑. กำกับติดตามกลุ่มที่ได้รับการตรวจยืนยันซ้ำ เพื่อยืนยันการได้รับการรักษา (ตามแบบฟอร์มการรายงานของเขตฯ)

๒. สื่อสารให้ผู้รับบริการได้รับทราบช่องทางในการส่งต่อเพื่อการรักษาที่รวดเร็วขึ้นเมื่อพบกรณีทารกแรกเกิดเป็นโรคกลุ่ม IEM

ประเด็น อัตราส่วนการตายมารดาไทย

๑. พัฒนา แนวทาง One Province One Labor Room อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงแนวทางการให้บริการที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริการของพื้นที่หรือการเปลี่ยนแปลงแนวทางการส่งต่อข้ามจังหวัด

๒. ซ้อมแผนฉุกเฉินทางด้านสูติกรรมร่วมระหว่างรพ.แม่ข่ายและรพ.ชุมชน

๓. มุ่งเน้นระดับปฐมภูมิ และการสร้าง Health Literacy เพื่อลดความเสี่ยงในมารดาที่เป็นการตั้งครภ์เสี่ยง

ประเด็น อัตราตายทารกแรกเกิดอายุ ≤ ๒๘ วัน ที่รอดออกมาน้ำหนัก ≥ ๕๐๐ กรัม

๑. คลินิก High risk Pregnancy วิเคราะห์ข้อมูล วางแผน จัดกิจกรรม

๒. ติดตามมารดากลุ่มเสี่ยง Preterm มีการคืนข้อมูล ระดับปฐมภูมิ เพื่อติดตามดูแล และลงทะเบียนมารดาครรภ์เสี่ยงระดับตำบล (แนวทางโครงการสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก เพื่อลดการคลอดก่อนกำหนดกระทรวงมหาดไทย ๑/๑/๒๕๖๖)

๓. การรณรงค์ให้มีการฝากครรภ์เร็วลดป่วย การลด preterm delivery : การรณรงค์ให้มีการฝากครรภ์และจัดระบบการฝากครรภ์คุณภาพ เพิ่มมาตรการแนวทางการลดการคลอดก่อนกำหนดด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ

๔. ลดอัตราตายของทารกแรกเกิด (Neonatal mortality rate) ด้วยการฟื้นฟูความรู้ ทักษะ เพิ่มศักยภาพในการดูแลทารกป่วยให้บุคลากร

๕) ปัจจัยความสำเร็จ

๑. การขับเคลื่อนงาน ด้านส่งเสริมการมีบุตร การคัดกรองโรคหายาก การลดอัตราการคลอดก่อนกำหนด และทารกตายปริกำเนิด มีการติดตามผ่านคณะกรรมการ MCH Board จังหวัด

๒. การดำเนินงานทบทวนการตายมารดาเป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานเพื่อทบทวนและวิเคราะห์สาเหตุการตายมารดา ของ WHO

๓. โรงพยาบาลวิเคราะห์สาเหตุการเสียชีวิตของทารกและมีการวางแผน ป้องกัน ดูแล แก้ไข ตามสาเหตุการเสียชีวิตของทารกตามบริบทของพื้นที่

๔. โรงพยาบาลจัดทำแผนและซ้อมแผนป้องกันเพื่อลดการเสียชีวิตทารก

๕. ให้โรงพยาบาลจัดให้มีพยาบาลเฉพาะทางทารกแรกเกิด อย่างน้อยแะละ ๑ คน ทุกเวรขับเคลื่อนโครงการสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก เพื่อลดภาวะคลอดก่อนกำหนดกระทรวงมหาดไทย

- แต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมของ ๗ ภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน

- สื่อสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของคู่รัก หรือคู่สมรส การเตรียมความพร้อมก่อนมีบุตร การปฏิบัติตัวขณะตั้งครภ์อย่างมีคุณภาพ

- จัดเก็บสถิติการคลอดก่อนกำหนด เปรียบเทียบและรายงานการดำเนินงาน

๖) ประเด็นที่จะดำเนินการหรือควรกำกับติดตามการตรวจราชการในรอบต่อไป / ปีต่อไป

๑. ติดตามการให้บริการคลินิกส่งเสริมการมีบุตร ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน

๒. รายงานการติดตามทารกที่ผลผิดปกติได้รับการตรวจซ้ำเพื่อยืนยัน และเด็กที่ผลยืนยันว่าเป็นโรคได้รับการรักษาที่ทัน่วงที

๓. แนวทางการดำเนินงาน One Province One Labor Room ของจังหวัด

๔. รายงานสาเหตุการเสียชีวิต ๕ อันดับแรกของทารก และมีการวางแผน ป้องกันดูแล แก้ไข ตามสาเหตุการเสียชีวิตของทารกตามบริบทในเขตสุขภาพนั้นๆ

๕. การส่งต่อทารกป่วยให้ปลอดภัยตามมาตรฐาน STABLE program เพื่อลดอัตราการตายทารกในเขตสุขภาพ

นายแพทย์ปฏิวัติ วงศ์งาม
รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์
โรงพยาบาลสมุทรปราการ
วัน/เดือน/ปี ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗